

FINANSIELL DELÅRSRAPPORT

3. kvartal 2017

Innhold

Hovedtall konsern	3
Styrets rapport	4
Resultatregnskap	8
Utvidet resultat	9
Balanse	10
Egenkapitaloppstilling	12
Kontantstrømoppstilling	13
Noter til regnskapet	14

Om Avinor

Avinor har to primære virksomhetsområder, drift av et landsomfattende nett av lufthavner, samt nasjonal flysikringstjeneste for sivil og militær luftfart. Samlet omfatter dette 45 lufthavner, samt kontrolltårn, kontrollsentraller og annen teknisk infrastruktur for sikker flynavigasjon. Utover den operative virksomheten, legges det til rette for kommersiell inntjening gjennom flyplass-hoteller, parkeringsanlegg, taxfree-butikker, servering og andre servicetilbud til flypassasjerene.

Avinor utgjør et konsern hvor virksomheten dels er organisert i divisjoner og dels i juridiske enheter (datterselskaper). Finansielt sett drives lufthavnsvirksomheten som ett luftfartssystem. Flysikringstjenesten er egenfinansiert ved at tjenestene prises etter internasjonale bestemmelser. Antall ansatte er ca. 3000 og årlige driftsinntekter utgjør i størrelsesorden 10 milliarder kroner.

Aksjene i Avinor AS er 100 prosent eiet av den norske stat ved Samferdselsdepartementet. Samferdselsdepartementet forvalter statens eierstyring overfor Avinor, og fastsetter blant annet konsernets samfunnspålagte oppgaver, avkastningskrav og utbytte. I tillegg regulerer Samferdselsdepartementet luftfartsavgiftene. Samferdselsdepartementet er overordnet myndighet for norsk luftfart, og fastsetter også Luftfartstilsynets regelverk som har konsekvenser for Avinors drift.

Avinor har utstedt obligasjoner som er notert på Oslo Børs og Luxembourg børsen. Oslo Børs er valgt som konsernets hjemmemarked. Konsernet følger Oslo Børs sine anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse så langt de passer. Prinsippene suppleres med regjeringens fokusering på eierstyring og selskapsledelse ved forvaltningen av statens eierskap.

Avinors hovedkontor er i Oslo.

Hovedtall Avinor konsern

Beløp i MNOK

	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2017	2016	2017	2016	2016
Trafikkinntekter	784,1	799,3	2 234,0	2 275,0	3 002,3
Inndekning security	384,2	316,2	1 061,2	877,4	1 156,9
Salgs- og leieinntekter - duty free	823,4	776,6	2 022,4	1 928,6	2 552,0
Salgs- og leieinntekter - parkering	255,6	233,8	700,8	641,8	868,6
Salgs- og leieinntekter - annet	459,1	482,1	1 597,8	1 300,2	1 876,1
Konserninterne tjenester	20,6	57,0	78,6	150,3	219,0
Driftsinntekter lufthavnvirksomhet	2 726,9	2 665,0	7 694,7	7 173,4	9 674,9
Underveisinntekter	314,2	273,9	845,1	740,3	984,7
Konsernintern Innflygings- og tårntjeneste	201,7	198,8	604,6	579,4	804,6
Andre driftsinntekter	38,9	41,4	110,5	139,8	201,5
Driftsinntekter flysikringstjeneste	554,8	514,1	1 560,1	1 459,5	1 990,8
Andre driftsinntekter konsern	194,5	203,2	599,6	607,9	827,9
Eliminering av konserninterne poster	-359,2	-422,3	-1 142,7	-1 237,8	-1 705,6
Sum driftsinntekter konsern	3 116,9	2 960,1	8 711,6	8 003,0	10 788,0
Driftskostnader lufthavn	-1 378,1	-1 446,1	-4 943,1	-4 416,0	-6 119,6
Driftskostnader flysikring	-411,2	-396,4	-1 592,0	-1 309,5	-1 779,1
Driftskostnader eiendom og felles	-241,8	-270,9	-991,6	-803,2	-1 074,2
Eliminering av konserninterne poster	359,2	422,3	1 142,7	1 237,8	1 705,6
Sum driftskostnader konsern	-1 671,9	-1 691,0	-6 383,9	-5 290,8	-7 267,3
EBITDA lufthavnvirksomhet	1 348,8	1 218,9	2 751,6	2 757,4	3 555,3
EBITDA flysikringstjeneste	143,6	117,8	-31,8	150,0	211,7
EBITDA eiendom og felles konsernposter	-47,3	-67,7	-392,1	-195,3	-246,3
EBITDA konsern	1 445,1	1 269,1	2 327,7	2 712,2	3 520,7
Av- og nedskrivninger	-480,9	-444,1	-1 379,9	-1 271,9	-1 762,9
Driftsresultat (EBIT)	964,2	825,0	947,8	1 440,3	1 757,8
Finansresultat	-148,4	-106,7	-442,2	-258,4	-383,6
Resultat før skatt	815,8	718,3	505,6	1 181,9	1 374,2
Skattekostnad	-201,0	-179,6	-120,8	-296,9	-345,6
Resultat etter skatt	614,8	538,7	384,8	885,0	1 028,6
EBITDA-margin lufthavnvirksomhet	49,5 %	45,7 %	35,8 %	38,4 %	36,7 %
EBITDA-margin flysikringstjeneste	25,9 %	22,9 %	-2,0 %	10,3 %	10,6 %
EBITDA-margin konsern	46,4 %	42,9 %	26,7 %	33,9 %	32,6 %
Investeringer lufthavnvirksomhet	702,7	827,2	1 968,7	3 001,7	4 554,6
Investeringer flysikringstjeneste	68,7	49,4	238,1	160,0	238,1
Investeringer annet	26,0	58,4	93,8	268,7	321,8
Sum investeringer	797,4	935,0	2 300,6	3 430,4	5 114,5
Utbetalt utbytte	-	-500,0	-550,0	-500,0	-500,0
Kontantstrøm før opptak av ny gjeld	585,5	-424,5	-878,6	-1 887,8	-2 622,0
Rentebærende gjeld			21 953,7	19 541,2	19 504,6
Totale eiendeler			43 493,2	40 257,8	41 037,2
EK andel i henhold til vedtektsdefinisjon (b)			42,9 %	45,5 %	44,6 %
Antall flypassasjerer (i 1000)	14 628,7	13 992,3	40 205,6	38 520,6	50 802,8
Antall flybevegelser (i 1000)	179,1	181,9	524,0	531,5	704,4
Antall service units (i 1000)	696,8	698,2	1 890,0	1 874,2	2 492,9
Punktlighet (a)			87 %	87 %	87 %
Regularitet (a)			99 %	99 %	99 %

(a) Siste 12 måneder

(b) EK i prosent av sum EK og netto rentebærende gjeld (inkludert rentederivater)

Styrets rapport

VIKTIGE HENDELSER

Flytrafikken i perioden 01.01 - 30.09.2017 målt i antall passasjerer over Avinors lufthavner økte med 4,4 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2016. Oslo lufthavn økte med 7,2 prosent, mens øvrige lufthavner samlet sett hadde en vekst på 1,4 prosent.

Siste 12 måneder utgjorde gjennomsnittlig regularitet 99 prosent og gjennomsnittlig punktlighet 87 prosent. Siste 12 måneder utgjorde sykefraværet 4,6 prosent med en skadefraværsverdi (H-verdi) på 2,2.

Ny terminal på Flesland ble åpnet etter planen 17.08.2017. Utbyggingsprosjektet ble ferdigstilt innenfor vedtatt kostnadsramme. Med dette har Avinor satt i drift nye terminaler ved både Oslo Lufthavn og Bergen Lufthavn - i henhold til plan, med god kvalitet og under styrets budsjett.

Eiermeldingen ble vedtatt i Stortinget i juni 2017. Det er blant annet avklart at Avinor skal planlegge en tredje rullebane på Oslo lufthavn samt ny lufthavn i Bodø.

I Eiermeldingen vedtatt i Stortinget juni 2017 sier Regjeringen at arbeidet med å skille ut flysikring fra Avinor skal videreføres: «Regjeringen vil sette i gang en prosess fram mot neste Eiermelding med sikte på å skille ut Avinor Flysikring som eget selskap». Et brev fra Samferdselsdepartementet til Avinor datert 18. september ber departementet om en tidsplan som beskriver prosesser for hvordan man kan flytte eierskapet til Avinor Flysikring AS ut av Avinor-konsernet.

På Haugesund lufthavn ber Regjeringen Avinor om mulig å legge til rette for at en tjenestekonsesjon utlyses slik at driften kan settes bort til andre enn Avinor gjennom anbudskonkurranse, en såkalt tjenestekonsesjonsmodell. Avinor skal ikke selv levere anbud, men skal eie og leie ut lufthavnen. Samferdselsdepartementet forutsetter at Avinor tar hensyn til erfaringer fra konkurranseutsetting av tjenester i Bodø som en del av forarbeidet med å konkurranseutsette driften av Haugesund lufthavn.

Konsernets moderniseringsprogram har en innsparringsprognose bedre enn målsetting. Programmets målsatte kostnadsbesparelse er på 600 millioner kroner per år fra 2018 i forhold til konsernets tidligere finansielle langtidsplan (baseline). Det forventes at dette vil oppnås med god margin.

3. KVARTAL 2017

TABELL 1: FINANSIELLE HOVEDTALL 3. KVARTAL

MNOK	Q3 2017	Q3 2016	ENDRING
Driftsinntekter	3 116,9	2 960,1	5,3 %
EBITDA	1 445,1	1 269,1	13,9 %
EBIT	964,2	825,0	16,9 %
Resultat etter skatt	614,8	538,7	14,1 %
Investeringer	797,4	935,0	-14,7 %

Tredje kvartal 2017 var trafikkmessig sterkt med 7,1 prosent flere passasjerer på Oslo lufthavn sammenliknet med tredje kvartal 2016. Øvrige lufthavner hadde samlet sett en vekst på 1,8 prosent.

Driftsinntektene i tredje kvartal 2017 utgjorde 3 117 millioner kroner sammenliknet med 2 960 millioner kroner i tilsvarende periode i fjor, det vil si en økning på 5,3 prosent. Økningen skyldes i hovedsak økt trafikkvolum og økt inntjening ved Oslo lufthavn. Veksten i antallet passasjerer er i stor grad et resultat av at flere utlendinger velger å reise til Norge. Dette er positivt for Norge som nasjon, men utlendinger har et annet handlemønster enn nordmenn og legger igjen langt færre kroner på flyplassen. Det begrenser veksten i kommersielle inntekter.

Driftskostnadene i tredje kvartal utgjorde 1 672 millioner kroner sammenliknet med 1 691 millioner kroner i tredje kvartal 2016.

Samlede av- og nedskrivninger på konsernets varige driftsmidler utgjorde 481 millioner kroner i tredje kvartal sammenliknet med 444 millioner kroner i tredje kvartal 2016. Økningen skyldtes at flere anlegg under utførelse er ferdigstilt og tatt i bruk.

Konsernets netto finansresultat i tredje kvartal ble minus 148 millioner kroner sammenliknet med minus 106 millioner kroner i tredje kvartal 2016. Endringen skyldtes i hovedsak lavere balanseførte rentekostnader som følge av nedgang i anlegg under utførelse.

Med en skattesats på 24 prosent på årsbasis, utgjorde konsernets resultat etter skatt 615 millioner kroner i tredje kvartal, sammenliknet med 538 millioner kroner i tilsvarende rapporteringsperiode i 2016.

01.01 - 30.09.2017

TABELL 2: FINANSIELLE HOVEDTALL 01.01-30.09

MNOK	01.01-30.09.17	01.01-30.09.16	ENDRING
Driftsinntekter	8 711,6	8 003,0	8,9 %
EBITDA	2 327,7	2 712,2	-14,2 %
EBIT	947,8	1 440,3	-34,2 %
Resultat etter skatt	384,8	885,0	-56,5 %
Investeringer	2 300,6	3 430,4	-32,9 %

Konsernet hadde i perioden 01.01. – 30.09.2017 et resultat etter skatt på 385 millioner kroner sammenliknet med 885 millioner kroner for tilsvarende periode i 2016. Endringen i resultat etter skatt skyldtes i hovedsak økte avsetninger til pensjons- og miljøforpliktelser, avtale om økonomisk oppgjør med Forsvaret for perioden 2010 - 2016 etter Samarbeidsavtalen, samt reduksjon i balanseførte rentekostnader som følge av ferdigstilte utbyggingsprosjekter.

Konsernets balanse er økt med 2,5 milliarder kroner siden 31.12.2016 og utgjorde 43,5 milliarder kroner per 30.09.2017. Økningen er i hovedsak relatert til økte anleggsmidler samt økt bankinnskudd som følge av opptak av ny gjeld.

Driftsinntekter

Driftsinntekter i perioden 01.01 – 30.09.2017 utgjorde 8 712 millioner kroner sammenliknet med 8 003 i tilsvarende periode i 2016.

Driftsinntektene innenfor lufthavnvirksomheten år til år økte med 7,3 prosent i perioden 1.1-30.09. Inntektsveksten er i hovedsak drevet av økt trafikkvolum.

Innenfor flysikringstjenesten økte samlede driftsinntekter år til år med 6,9 prosent i perioden 1.1-30.09. Inntektsveksten reflekterer økt trafikkvolum og økt enhetspris for underveistjenesten.

Leieinntekter fra eiendom ble redusert med nedgang i konserninterne tjenester som en konsekvens av fusjoner.

TABELL 3: DRIFTSINNTEKTER PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

MNOK	01.01 - 30.09.17	01.01 - 30.09.16	ENDRING
Lufthavndrift	7 694,7	7 173,4	7,3 %
Flysikringstjeneste	1 560,1	1 459,5	6,9 %
Eiendom	96,8	109,3	-11,4 %
Interne tjenester	502,8	498,6	0,8 %
Konsernintern eliminerings	-1 142,7	-1 237,8	-7,7 %
Avinor konsern	8 711,6	8 003,0	8,9 %

Driftskostnader, avskrivninger og andre poster

Driftskostnader i perioden 01.01 – 30.09.2017 utgjorde 6 384 millioner kroner sammenliknet med 5 291 millioner kroner i tilsvarende periode i 2016. Inkludert i driftskostnadene er 266 millioner kroner i viderefakturerte innredningsarbeider i forbindelse med ferdigstillingen av utvidet terminal ved Oslo lufthavn, samt økte avsetninger til pensjons- og miljøforpliktelser og avtale om økonomisk oppgjør med Forsvaret for perioden 2010 - 2016 etter Samarbeidsavtalen

Staten ved Arbeids- og Sosialdepartementet har med virkning fra 01.01.2018 innført endrede bestemmelser for regulering av oppsatte rettigheter i såkalte statlige fristilte virksomheter. Finansiering av oppsatte pensjonsrettigheter for ansatte som slutter i virksomhetene overføres fra Statens Pensjonskasse til den enkelte virksomhet. For konsernet Avinor medfører endringen en økt pensjonsforpliktelse på 415 millioner kroner. Beløpet er belastet konsernets resultatregnskap i andre kvartal.

Avinor inngikk 26.06.2017 en avtale med Forsvaret om økonomisk oppgjør etter Samarbeidsavtalen for perioden 2010 - 2016. Avtalen innebærer en merutbetaling til Forsvaret utover det som tidligere er regnskapsmessig avsatt på 135 millioner kroner. Beløpet er belastet resultatregnskapet i andre kvartal.

Det ble i perioden 01.01 – 30.09.2017 kostnadsført 148 millioner kroner knyttet til merkostnader (eksklusive av- og nedskrivninger) for å opprettholde god drift og effektiv trafikkavvikling parallelt med utbygging av Oslo lufthavn. Tilsvarende tall i fjor var 318 millioner kroner, jf. note 5 i konsernregnskapet.

Samlede av- og nedskrivninger i perioden 01.01 - 30.09.2017 utgjorde 1 380 millioner kroner sammenliknet med 1 271 millioner kroner for tilsvarende periode i 2016. Økningen skyldes at flere anlegg under utførelse er ferdigstilt og tatt i bruk.

EBITDA og EBIT

EBITDA i perioden 01.01 – 30.09.2017 utgjorde 2 328 millioner kroner. EBITDA i tilsvarende periode i 2016 utgjorde 2 712 millioner kroner. EBIT i perioden 01.01 – 30.09.2017 utgjorde 948 millioner kroner sammenliknet med 1 440 millioner kroner for tilsvarende periode i 2016. EBITDA og EBIT er redusert fra tilsvarende periode i fjor som følge av ovennevnte merkostnader.

Finansposter og skatt

Konsernets netto finansresultat i perioden 01.01 - 30.09.2017 var minus 442 millioner kroner sammenliknet med minus 258 millioner kroner for tilsvarende periode i 2016. Utover økte rentekostnader som følge av økt netto rentebærende gjeld, skyldtes endringen i netto finansresultat en reduksjon i balanseførte rentekostnader som følge av ferdigstilte utbyggingsprosjekter. I tillegg var det realiserste tap knyttet til valuta- og rentesikring av konsernets obligasjonslån i euro, samt realiserste tap knyttet til avsluttede rentesikringskontrakter i forbindelse med fusjonen av Avinor AS og Avinor Parkeringsanlegg AS.

Investeringer

Balanseført tilgang til varige driftsmidler i perioden 01.01 – 30.09.2017 utgjorde 2 301 millioner kroner sammenlignet med 3 430 millioner kroner for tilsvarende periode i fjor.

Investeringene fordelte seg på virksomhetsområdene som følger:

TABELL 4: BALANSEFØRT TILGANG TIL VARIGE DRIFTSMIDLER

MNOK	01.01 - 30.09.17	01.01 - 30.09.16	ENDRING
Lufthavndrift	1 968,7	3 001,7	-1 033,0
Flysikringstjeneste	238,1	160,0	78,1
Eiendom	0,4	0,1	0,2
Konsernfelles	48,3	66,1	-17,8
Konsernposter	45,1	202,5	-157,4
Avinor konsern	2 300,6	3 430,4	-1 129,8

Ny terminal på Flesland ble åpnet 17.08.2017, på tid, innenfor kostnadsrammen og med planlagt kvalitet.

For å effektivisere flysikringstjenesten er Remote Services etablert som enhet i Avinor Flysikring AS for å utvikle, implementere og kommersialisere fjernstyrte tårntjenester. Kongsberg Defence & Aerospace er samarbeidspartner og systemleverandør til utviklingsprosjektet. Et fjernstyrt tårnsenter er under bygging i Bodø med en målsetting om at 15 tårn skal være i operativ drift innen utgangen av 2020. Det er teknisk, økonomisk og regulatorisk risiko knyttet til prosjektets fremdrift, men man legger opp til å ha første fjernstyrte tårn i operativ drift i andre halvår 2018.

Kontantstrøm, finansiering og forpliktelser

Som følge av at investeringsutbetalinger overgår bidraget fra løpende drift, hadde konsernet i perioden 01.01 - 30.09.2017 en kontantstrøm før endring av gjeld på minus 879 millioner kroner.

Rentebærende gjeld (hensyntatt verdi derivater benyttet til sikring) per 30.09.2017 utgjorde 21 953 millioner kroner hvorav 635 millioner kroner var kortsiktig. Rentebærende gjeld er økt med 2 499 millioner kroner siden 31.12.2016. Avinor AS utstedte 02.02.2017 nye obligasjoner under selskapets EMTN-program, total 500 millioner euro med 10 års løpetid. Lånet er sikret i norske kroner med fastrente i 10 år. Kortsiktige sertifikatlån er redusert med 1 400 millioner kroner i 2017. Øvrig gjeld er nedbetalt med 709 millioner kroner i perioden 1.1- 30.09.

Konsernets totalkapital per 30.09.2017 utgjorde 43,5 milliarder kroner med en egenkapitalprosent på 32,8. Egenkapital i prosent av summen av egenkapital og netto rentebærende gjeld, jf. vedtektenes paragraf 5, utgjorde 42,9 prosent per 30.09.2017.

Per 30.09.2017 utgjorde konsernets likviditetsreserve 7 201 millioner kroner fordelt på 2 401 millioner kroner i bankinnskudd og 4 800 millioner kroner i ubenyttede trekkrettigheter.

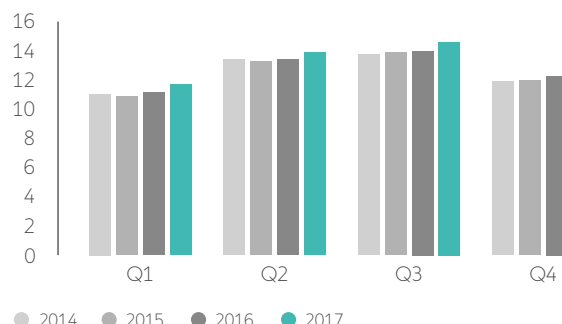
Trafikkutvikling og servicemål

Det reiste 40,2 millioner passasjerer over Avinors lufthavner i perioden 01.01 - 30.09.2017, hvilket er en økning på 4,4 prosent sammenliknet med tilsvarende periode i 2016.

Nedenstående figur viser trafikkutvikling per kvartal i perioden 2014 - 2017:

PASSASJERER

Antall i millioner

Sammenlignet med tilsvarende periode ifjor, økte innenrikstrafikken med 2,6 prosent og utenrikstrafikken med 7,2 prosent, mens offshore helikoptertrafikk ble redusert med 7,3 prosent. Innenrikstrafikken utgjorde 57 prosent av det samlede trafikkvolumet.

Passasjervolumet fordelte seg på lufthavnene som følger:

TABELL 5: ANTALL PASSASJERER PER LUFTHAVN

PASSASJERER (MILLIONER)	01.01 - 30.09.17	01.01 - 30.09.16	ENDRING
Oslo lufthavn	20 935	19 521	7,2 %
Bergen lufthavn, Flesland	4 592	4 483	2,4 %
Stavanger lufthavn, Sola	3 134	3 170	-1,1 %
Trondheim lufthavn, Værnes	3 312	3 312	0,0 %
Øvrige lufthavner	8 232	8 034	2,5 %
Avinor konsern	40 206	38 521	4,4 %

Antall kommersielle flybevegelser ble redusert med 1,4 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i 2016. Trafikkvolumet for underveistjenesten målt i antall service units økte med 0,8 prosent. Den lavere veksttakten i antall flybevegelser sett i relasjon til antall passasjerer reflekterer større fly og høyere kabinfaktor.

Siste 12 måneder er det i Avinors nettverk av lufthavner registrert en gjennomsnittlig regularitet på 99 prosent og en gjennomsnittlig punktlighet på 87 prosent.

FLYSIKKERHET OG HMS

Det har ikke vært luftfartsulykker eller alvorlige luftfartshendelser i tredje kvartal 2017 hvor Avinor har vært medvirkende part, med forbehold om undersøkelser som ikke er avsluttet enda.

En hendelse i luftrommet øst av Kjevik har siden andre kvartal blitt klassifisert som en alvorlig luftfartshendelse da to fly hadde for liten avstand når det en flyet ble klarert for nedstigning.

Siste 12-måneder hadde konsernet 12 skader på egne ansatte som resulterte i fravær. Konsernets H-verdi (antall skader som har medført fravær per million arbeidede timer) i perioden er 2,2. F-verdi i samme periode (antall fraværsdager etter skade, per million arbeidstimer) utgjorde 75,0.

Sykefravær siste 12 måneder utgjorde 4,6 prosent.

RISIKOFORHOLD

Konsernets virksomhet er fokusert på sikker avvikling av flytrafikken med prosedyrer og tiltak for å minimere sannsynligheten for og konsekvensen av ulykker og alvorlige hendelser. Utviklingen i nasjonale og internasjonale regulatoriske forhold kan ha finansielle konsekvenser for konsernet.

Avinor ivaretar nasjonale sektorpolitiske mål. Staten setter føringer for en rekke forhold herunder lufthavnstruktur, beredskap, luftfartsavgifter og samfunnsplagte oppgaver. Omfang og innretning av sektorpolitiske føringer kan endre seg over tid.

Virksomhetens balanseførte driftsmidler er av langsiktig natur og den operative driften er i stor grad regulert av lover og forskrifter. Som følge av dette har Avinor en høy andel faste kostnader som i liten grad varierer med endringer i trafikkvolum og kapasitetsutnyttelse. Konsernets inntjening og finansielle verdi er påvirket av endringer i trafikkvolumet.

Det er teknisk, økonomisk og regulatorisk risiko knyttet til utviklingsprosjekter innenfor Flysikring.

De store lufthavnene er en sentral finansieringskilde for det øvrige lufthavnnettet i Norge. Lufthavnenes inntjening er eksponert for endringer i konjunktorene samt for konkurranse fra lufthavner utenfor Avinors nettverk.

Inntekter fra tjenester og tilbud til passasjerene har en sentral betydning i konsernets finansiering. Spesielt vil endringer i rammebetingelsene rundt duty-free ordningen få en vesentlig effekt på konsernets inntjening og finansielle verdi. Alle inntekter til Avinor investeres i utvikling av norsk luftfart.

Det benyttes finansielle sikringsinstrumenter til å begrense risiko knyttet til endringer i renter, valutakurser og kraftpriser. Verdien av sikringsinstrumentene endrer seg i samsvar med priser i markedet og vil kunne ha resultateffekt. Ved plassering av konsernets overskuddslikviditet vektlegges utsteders soliditet og plasseringens likviditet. Konsernets likviditetsbeholdning er plassert i bank på forhandlede vilkår.

Som en konsekvens av opprettelse av ny kampflybase for Forsvaret på Ørland, ble Avinor i 2014 gitt i oppdrag å forberede overtagelse av ansvaret for flyplassdriften på Bodø lufthavn innen 01.08.2016. Driftsovertagelsen ble gjennomført som forutsatt. Eierskap til grunneiendom og anlegg er imidlertid ikke overført i påvente av premissavklaringer fra Forsvarsdepartementet og

Samferdselsdepartementet. Det er uavklarte problemstillinger knyttet til Forsvarets fremtidige behov ved Bodø lufthavn. Videre har Avinor fått i oppdrag fra Samferdselsdepartementet å fortsette planleggingen av en ny lufthavn med sikte på å fremme en konsesjonssøknad. Ovennevnte forhold medfører finansiell usikkerhet knyttet til investeringer i bygg og anlegg samt fremtidig drift i Bodø.

I pensjonsforliket i 2005 ble det bestemt at offentlig tjenestepensjon skal justeres for økt forventet levealder og omfattes av nye regler for regulering av pensjon, men inneholdt ikke regler for samordning av tjenestepensjonsytelsen og nye regler for folketrygden. Regelverket for samordningen er dermed ikke avklart og derfor ikke hensyntatt i regnskapet. Ny løsning for offentlig tjenestepensjon er under utredning, men det er ikke kjent hvordan ny ordning vil bli - herunder ikrafttredelsestidspunkt og overgangsregler. Det er etablert et parts-sammensatt utvalg, bestående av representanter for administrasjonen og ansattes organisasjoner for å vurdere alternative pensjonsordninger.

Lufthavnene har utslippstillatelser som stiller krav til risikovurderinger for å identifisere mulige kilder for akutt forurensning med fare for skade på ytre miljø. Det arbeides løpende med å redusere risikoen for miljøskadelige hendelser, samtidig som at det drives en kartlegging og opprydding av tidligere forurensning. Det er avdekket miljøskadelige tilsetningsstoffer i brannskum som er spredt til miljøet ved lufthavnene, og det arbeides med å avklare omfanget av nødvendige tiltak. Det er gjort risikovurderinger av mulige skader på helse og miljø. De økonomiske konsekvensene er avhengig av omfang av påkrevde tiltak, samt myndighetskrav og tilgjengelige tiltaksmetoder. Miljødirektoratet har kommet med pålegg om tiltak på Evenes lufthavn, og vil sannsynligvis gi et samlepålegg om utarbeidelse av tiltaksplaner for resterende lufthavner.

FRAMTIDSUTSIKTER

Mobilitet og effektiv lufttransport er sentralt for samfunnsutviklingen og bidrar til styrket økonomisk vekst, både for distriktene og Norge som land. Avinor viderefører et høyt aktivitets- og investeringsnivå for å ivareta samfunnsoppdraget om gode regionale, nasjonale, europeiske og interkontinentale flytilbud. Investeringsnivået må tilpasses den finansielle situasjon og være i tråd med vedtektsfestet krav om soliditet. Avinor skal være en drivkraft i arbeidet med luftfartens klima- og miljøutfordringer. Dette innebærer at Avinor ikke bare skal ivareta sine egne utslipp, men også bidra aktivt innenfor hele luftfartsområdet.

Det forventes en fortsatt sterk vekst i flytrafikken ut året. Basert på høye engangskostnader knyttet til pensjonsforpliktelser og avtale med Forsvaret om økonomisk oppgjør, vil konsernets resultat bli vesentlig redusert i 2017 sammenliknet med 2016. På grunn av store utbyggingsprosjekter som ferdigstilles og tas i bruk, øker årets avskrivninger i tillegg til at balanseførte rentekostnader reduseres. Det er likevel et mål at Avinor skal holde et konkurransedyktig avgiftsnivå i forhold til andre lufthavner i Europa.

SAMMENDRATT RESULTATREGNSKAP

Beløp i MNOK

NOTER	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2017	2016	2017	2016	2016
Driftsinntekter					
Trafikkinntekter	1 482,4	1 389,5	4 140,2	3 890,0	5 143,0
Andre driftsinntekter	1 634,5	1 570,6	4 571,4	4 113,0	5 645,0
Sum driftsinntekter	3 116,9	2 960,1	8 711,6	8 003,0	10 788,0
Driftskostnader					
Varekostnader	24,3	91,7	404,7	197,7	394,3
Lønn- og andre personalkostnader	5	737,4	714,7	2 574,5	2 497,2
Andre driftskostnader	5	920,7	896,4	2 998,2	2 608,5
Andre kostnader	4	-10,6	-11,8	406,5	-12,6
Sum driftskostnader	1 671,8	1 691,0	6 383,9	5 290,8	7 267,3
EBITDA	1 445,1	1 269,1	2 327,7	2 712,2	3 520,7
Av- og nedskrivninger	5,7	480,9	444,1	1 379,9	1 271,9
Driftsresultat	964,2	825,0	947,8	1 440,3	1 757,8
Finansinntekter	11,9	8,4	76,4	25,7	36,2
Finanskostnader	160,3	115,1	518,6	284,1	419,8
Netto finansinntekt (kostnad)	-148,4	-106,7	-442,2	-258,4	-383,6
Resultat før skattekostnad	815,8	718,3	505,6	1 181,9	1 374,2
Skattekostnad	6	201,0	179,6	120,8	296,9
Resultat etter skatt	614,8	538,7	384,8	885,0	1 028,6

UTVIDET RESULTAT

Beløp i MNOK

	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2017	2016	2017	2016	2016
Resultat etter skatt	614,8	538,7	384,8	885,0	1 028,6
Utvidet resultat:					
Poster som ikke reverserer i resultatet i senere perioder:					
Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse	-	282,6	-	-270,9	-548,5
Skatteeffekt	-	-70,6	-	67,6	137,1
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel	-	-	-	-	-62,7
Poster som kan reversere i resultatet i senere perioder:					
Kontantstrømsikring	32,2	47,8	-120,4	105,1	66,9
Skatteeffekt	-6,9	-12,0	28,9	-28,7	-16,9
Sum utvidet resultat etter skatt	25,3	247,8	-91,5	-126,9	-424,1
Totalresultat	640,1	786,5	293,3	758,1	604,5
Tilordnet:					
Aksjonær	640,1	786,5	293,3	758,1	604,5

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		30. SEPTEMBER		AR
	NOTER	2017	2016	2016
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Immaterielle eiendeler				
Utsatt skattefordel	6	1 266,9	1 252,4	1 358,7
Andre immaterielle eiendeler	7	99,1	110,5	108,8
Anlegg under utførelse, immaterielle	7	223,6	-	122,0
Sum immaterielle eiendeler		1 589,6	1 362,9	1 589,5
Varige driftsmidler				
Varige driftsmidler	7	33 337,1	28 119,1	29 501,8
Anlegg under utførelse	7	3 582,9	7 166,6	6 595,1
Sum varige driftsmidler		36 920,0	35 285,7	36 096,9
Finansielle anleggsmidler				
Derivater	11	726,7	482,5	504,0
Andre finansielle anleggsmidler		289,0	332,8	390,7
Sum finansielle anleggsnidler		1 015,7	815,3	894,7
Sum anleggsmidler		39 525,3	37 463,9	38 581,1
Omløpsmidler				
Varer		15,4	15,7	22,6
Fordringer		1 547,0	1 271,9	1 483,4
Derivater	11	4,5	6,4	1,0
Bankinnskudd, kontanter og lignende		2 401,0	1 499,9	949,1
Sum omløpsmidler		3 967,9	2 793,9	2 456,1
SUM EIENDELER		43 493,2	40 257,8	41 037,2

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		30. SEPTEMBER		AR
	NOTER	2017	2016	2016
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Selskapskapital		5 400,1	5 400,1	5 400,1
Annen egenkapital		9 279,9	9 690,1	9 536,5
Sum egenkapital		14 680,0	15 090,2	14 936,6
Avsetning for forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	9	3 127,4	2 277,8	2 588,2
Annen forpliktelse		201,1	183,9	167,4
Sum avsetninger for forpliktelser		3 328,5	2 461,7	2 755,6
Langsiktig gjeld				
Lån fra Staten	10,11	2 305,1	2 749,5	2 527,3
Derivater	11	28,7	62,0	50,7
Annen langsiktig gjeld	10,11	19 711,9	15 650,4	15 009,5
Sum annen langsiktig gjeld		22 045,7	18 461,9	17 587,5
Kortsiktig gjeld				
Sertifikatgjeld	10,11	-	900,0	1 400,0
Leverandørgjeld		411,1	353,4	685,4
Betalbar skatt		79,8	55,7	136,6
Skyldige offentlige avgifter		314,5	239,3	211,0
Derivater	11	1,6	11,7	2,8
Første års avdrag langsiktig gjeld	10,11	634,7	660,4	1 019,8
Annen kortsiktig gjeld		1 997,3	2 023,5	2 301,9
Sum kortsiktig gjeld		3 439,0	4 244,0	5 757,5
Sum gjeld		28 813,2	25 167,6	26 100,6
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		43 493,2	40 257,8	41 037,2

EGENKAPITALOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	AKSJEKAPITAL	ANNEN EGENKAPITAL IKKE RESULTATFØRT	ANNEN EGENKAPITAL	SUM
Egenkapital 01.01.16	5 400,1	3,6	9 428,3	14 832,1
Totalresultat		-126,9	885,0	758,1
Utbetalt utbytte			-500,0	-500,0
Egenkapital 30.09.16	5 400,1	-123,3	9 813,3	15 090,2
Egenkapital 01.01.17	5 400,1	-362,4	9 898,8	14 936,6
Totalresultat		-91,5	384,8	293,3
Utbetalt utbytte			-550,0	-550,0
Egenkapital 30.09.17	5 400,1	-453,9	9 733,6	14 680,0

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	PER 3. KVARTAL		AR
	2017	2016	2016
Kontantstrøm fra driften			
Resultat før skatt	505,6	1 181,9	1 374,2
Ordinære avskrivninger	1 379,9	1 271,9	1 762,9
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	-5,5	-1,1	-12,6
Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto (urealiserte)	-3,4	-31,7	-34,9
Netto finansposter	442,2	258,4	383,6
Endringer i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	-381,4	-44,6	123,9
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	539,9	59,5	92,4
Endringer i andre tidsavgrensningsposter	328,2	36,3	-288,1
Mottatte renter	20,3	18,6	36,2
Betalte skatter	-55,8	-281,5	-337,2
Netto kontantstrøm fra driften	2 770,0	2 467,7	3 100,4
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Investeringer i varige driftsmidler	-2 664,3	-3 406,4	-4 497,3
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	8,8	2,7	20,1
Endring i andre investeringer	24,5	-10,1	-83,5
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 631,0	-3 413,8	-4 560,7
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Opptak av gjeld	4 439,5	1 899,9	1 899,9
Nedbetaling av gjeld	-709,0	-678,9	-995,5
Netto opptak/nedbetaling kortsiktig gjeld (sertifikatlån)	-1 400,0	500,0	1 000,0
Betalte renter	-418,9	-437,5	-655,2
Betalte låneomkostninger	-48,7	-4,2	-6,5
Utbetalt utbytte	-550,0	-500,0	-500,0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	1 312,9	779,3	742,7
Netto endring kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter i perioden	1 451,9	-166,8	-717,6
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodestart	949,1	1 666,7	1 666,7
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodeslutt	2 401,0	1 499,9	949,1

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 Generell informasjon

Avinor AS og dets datterselskaper (samlet konsernet) skal eie, drive og utvikle luftfartsanlegg ved å legge til rette for sikker og effektiv luftfart, yte tjenester innen samme område og annen virksomhet som bygger opp under foretakets hovedvirksomhet, herunder kommersiell utvikling av virksomheten og lufthavnområdene.

Avinor konsernet har hovedkontor i Oslo.

Delårsregnskapet for 3. kvartal 2017 ble vedtatt av styret den 22. november 2017. Delårsregnskapet er ikke revidert.

NOTE 2 Rammeverk og vesentlige regnskapsprinsipper

Konsernregnskapet per 3. kvartal 2017, avsluttet 30. september 2017, er utarbeidet etter regnskapsprinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) og består av Avinor AS og dets datterselskaper.

Delårsregnskapet avlegges i henhold til IAS 34 Interim Financial Reporting. Delårsregnskapet gir ikke informasjon i samme omfang som årsregnskap og må derfor sees i sammenheng med konsernets årsregnskap for 2016.

Det er benyttet samme prinsipper ved utarbeidelse av delårsregnskapet som ved utarbeidelse av årsregnskapet.

NOTE 3 Segmentinformasjon

Beløp i MNOK

PER 3. KVARTAL 2017

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Luftfartsinntekter	1 596,0	416,0	307,5	275,7	699,8	3 295,1
Andre driftsinntekter	2 839,7	412,1	328,0	242,3	498,9	4 321,0
Konserninterne inntekter	16,6	2,2	4,1	2,0	53,7	78,6
Sum driftsinntekter	4 452,3	830,4	639,6	520,0	1 252,4	7 694,7
Lønn- og andre personalkostnader	400,3	103,4	75,4	66,1	582,0	1 227,2
Av- og nedskrivninger	635,8	169,6	83,3	71,0	296,0	1 255,7
Andre driftskostnader	1 476,8	230,0	129,7	99,1	770,5	2 706,1
Konserninterne kostnader	257,2	101,8	86,4	66,7	497,6	1 009,7
Sum driftskostnader	2 770,1	604,9	374,9	302,9	2 146,0	6 198,8
Driftsresultat	1 682,2	225,5	264,7	217,1	-893,6	1 495,9
Varige driftsmidler ¹⁾	17 305,4	5 174,1	1 738,4	1 736,8	5 872,7	31 827,4

PER 3. KVARTAL 2017 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Luftfartsinntekter	3 295,1	845,1	-	-		4 140,2
Salgs- og leieinntekter	4 321,0	110,5	81,5	58,5		4 571,4
Konserninterne inntekter	78,6	604,6	15,3	444,3	-1 142,7	-
Sum driftsinntekter	7 694,7	1 560,1	96,8	502,8	-1 142,7	8 711,6
Lønn og andre personalkostnader	1 227,2	1 016,4	0,0	330,9		2 574,5
Av- og nedskrivninger	1 255,7	64,1	27,4	32,7		1 379,9
Andre driftskostnader	2 706,1	499,8	8,3	595,2		3 809,5
Konserninterne kostnader	1 009,7	75,8	1,8	55,4	-1 142,7	-
Sum driftskostnader	6 198,8	1 656,1	37,6	1 014,1	-1 142,7	7 763,9
Driftsresultat	1 495,9	-96,0	59,3	-511,4	-	947,8
Varige driftsmidler ¹⁾	31 827,4	630,7	835,8	142,3		33 436,2

PER 3. KVARTAL 2016

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Luftfartsinntekter	1 483,0	409,5	312,9	270,6	676,4	3 152,4
Andre driftsinntekter	2 455,7	379,5	338,8	238,3	458,3	3 870,7
Konserninterne inntekter	48,9	6,8	35,3	23,0	36,3	150,3
Sum driftsinntekter	3 987,7	795,8	686,9	532,0	1 171,0	7 173,4
Lønn- og andre personalkostnader	379,8	90,4	76,5	66,9	596,8	1 210,4
Av- og nedskrivninger	617,9	78,0	78,8	70,0	293,2	1 137,9
Andre driftskostnader	1 201,9	159,9	125,9	92,1	660,8	2 240,5
Konserninterne kostnader	263,7	99,3	108,2	84,6	409,3	965,1
Sum driftskostnader	2 463,3	427,6	389,4	313,5	1 960,1	5 553,8
Driftsresultat	1 524,4	368,2	297,6	218,4	-789,1	1 619,5
Varige driftsmidler ¹⁾	15 536,9	1 650,7	1 611,5	1 791,8	6 027,3	26 618,2

PER 3. KVARTAL 2016 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Luftfartsinntekter	3 152,4	740,3	-	-2,7		3 890,0
Salgs- og leieinntekter	3 870,7	139,8	80,1	22,4		4 113,0
Konserninterne inntekter	150,3	579,4	29,2	478,9	-1 237,8	-
Sum driftsinntekter	7 173,4	1 459,5	109,3	498,6	-1 237,8	8 003,0
Lønn og andre personalkostnader	1 210,4	985,4	0,0	301,4		2 497,2
Av- og nedskrivninger	1 137,9	57,4	27,8	48,8		1 271,9
Andre driftskostnader	2 240,5	252,1	1,8	299,2		2 793,6
Konserninterne kostnader	965,1	72,0	14,4	186,3	-1 237,8	-
Sum driftskostnader	5 553,8	1 366,9	44,0	835,7	-1 237,8	6 562,7
Driftsresultat	1 619,5	92,6	65,2	-337,1	-	1 440,3
Varige driftsmidler ¹⁾	26 618,2	575,5	872,2	163,7		28 229,6

1) Varige driftsmidler er her inklusiv andre immaterielle eiendeler og eksklusiv anlegg under utførelse.

NOTE 4 Andre inntekter/andre kostnader

Beløp i MNOK

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2017	2016	2017	2016	2016
Andre kostnader					
Pensjoner - se note 9	-	-	415,0	-	-
Verdiendringer og andre tap/gevinster, netto	-10,6	-11,8	-8,5	-12,6	-18,9
Sum	-10,6	-11,8	406,5	-12,6	-18,9

NOTE 5 Resultateffekter - Terminal 2 prosjektet

Beløp i MNOK

Som følge av utbyggingen på Gardermoen (Terminal 2 prosjektet) er resultatregnskapet belastet med ekstra kostnader knyttet til opprettholdelse av normal drift i byggeperioden, samt kostnader knyttet til utrangering av aktiva inkludert økte avskrivninger grunnet revurdering av levetid.

SPESIFIKASJON	3. KVARTAL		PER 3. KVARTAL		ÅR
	2017	2016	2017	2016	2016
Lønn og andre personalkostnader	4,5	8,3	19,4	28,6	40,1
Av- og nedskrivninger	-	14,4	4,5	74,2	80,6
Andre driftskostnader	12,5	95,8	123,7	214,8	315,8
Sum	17,0	118,5	147,6	317,6	436,5

NOTE 6 Skatt

Skattekostnaden er beregnet ved å benytte skattesats som forventet for årsresultatet. Forventet skattesats for året er 24% og bokføres i sin helhet mot netto utsatt skattefordel i balansen gjennom året. Fordeling mellom betalbar skatt og utsatt skatt gjøres ved årsslutt.

NOTE 7 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

Beløp i MNOK

	IMMATERIELLE EIEDELER	VARIGE DRIFTSMIDLER	ANLEGG UNDER UTFØRELSE	SUM
Per 3. kvartal 2016				
Balanseført verdi 01.01	117,2	22 507,1	10 615,2	33 239,5
Tilgang	2,7	6 876,4	3 430,4	10 309,5
Reklassifisering	-	-	6 879,0	6 879,0
Avgang	-	1,7	-	1,7
Periodens avskrivninger	9,3	1 262,6	-	1 271,9
Balanseført verdi 30.09	110,5	28 119,1	7 166,6	35 396,2
Per 3. kvartal 2017				
Balanseført verdi 01.01	108,8	29 501,8	6 717,1	36 327,7
Tilgang	-	5 211,2	2 300,6	7 511,8
Reklassifisering	-	-	5 211,2	5 211,2
Avgang	-	5,8	-	5,8
Periodens avskrivninger	9,7	1 370,2	-	1 379,9
Balanseført verdi 30.09	99,1	33 337,1	3 806,5	37 242,6

Av anlegg under utførelse er MNOK 223,6 klassifisert som immaterielt per 30. september 2017.

Beregning av gjenvinnbart beløp

Det vises til årsregnskapet for 2016.

Det er ikke inntruffet forhold som medfører en vesentlig endring i gjenvinnbart beløp.

NOTE 8 Kapitalstruktur og egenkapital

Beløp i MNOK

	30. SEPTEMBER		AR
	2017	2016	2016
Rentebærende gjeld - inkludert rentederivater	21 953,7	19 541,2	19 504,6
Kontantbeholdning	2 401,0	1 499,9	949,1
Netto rentebærende gjeld	19 552,7	18 041,3	18 555,5
Egenkapital	14 680,0	15 090,2	14 936,6
Sum EK og netto rentebærende gjeld	34 232,7	33 131,5	33 492,1
EK andel i henhold til vedtektsdefinisjon ¹⁾	42,9 %	45,5 %	44,6 %

1) EK i prosent av sum EK og netto rentebærende gjeld

NOTE 9 Pensjoner

Per 30.09 er det benyttet 2,6% i diskonteringsfaktor og forventet lønnsvekst på 2,5%.

Det er med virkning fra 1.1.2018 innført nye regler som medfører at betalingsplikten for reguleringspremien for oppsatte rettigheter overføres fra staten til den enkelte virksomhet.

Endringen utvider Avinors ansvarsgrunnlag på arbeidsgivers hånd og medfører at økningen i konsernets pensjonsforpliktelse resultatføres - se note 4.

Konsernet vil i fjerde kvartal foreta en fornyet gjennomgang av forutsetningene knyttet til uttak av særalder og AFP. Dette vil kunne medføre en justering av konsernets pensjonsforpliktelse 31.12.

NOTE 10 Lån og finansielle leieforpliktelser

Beløp i MNOK

	30. SEPTEMBER		AR
	2017	2016	2016
Langsiktige lån	22 017,0	18 399,9	17 536,8
Kortsiktige lån	634,7	1 560,4	2 419,8
Sum	22 651,7	19 960,3	19 956,6
Lånebevegelser per 3. kvartal			
Balanseført verdi 01.01	19 956,6	18 489,7	18 489,7
Opptak av langsiktig lån	4 439,5	1 899,9	1 899,9
Nedbetaling av langsiktig lån	-709,0	-678,9	-995,5
Endring finansielle leieforpliktelser	-	-	-256,0
Netto opptak/nedbetaling av kortsiktig lån (sertifikatlån)	-1 400,0	500,0	1 000,0
Valuta-/ verdiendring lån	364,6	-250,5	-181,5
Balanseført verdi 30.09	22 651,7	19 960,3	19 956,6

LIKVIDITETSRESERVE

	30. SEPTEMBER		AR
	2017	2016	2016
Kontanter og bankinnskudd	2 401,0	1 499,9	949,1
Trekkrettighet bank (ubrukt kassekreditt)	800,0	800,0	800,0
Trekkfasilitet	4 000,0	4 000,0	4 000,0
Sum likviditetsreserve	7 201,0	6 299,9	5 749,1

Konsernet hadde ved utgangen av 3. kvartal 2017 tilstrekkelig handlingsrom hva gjelder overholdelse av covenants på eksisterende lån. Konsernet oppfyller internt mål om å ha en likviditetsreserve inklusive trekkfasiliteter tilsvarende minst 12 måneders prognostisert likviditetsbehov inklusive avdrag lån.

NOTE 11 Finansielle instrumenter

Beløp i MNOK

Vurdering av virkelig verdi

Virkelig verdi av valuta- og kraft terminkontrakter er fastsatt ved å benytte markedsverdi på balansedagen. For rentebytteavtaler er virkelig verdi innhentet fra konsernets treasury system og kvalitetssikret mot relasjonsbankens markedsvurderinger. Balanseført verdi av kontanter og kassekreditt er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfalltid. Tilsvarende er balanseført verdi av kundefordringer og leverandørgjeld tilnærmet lik virkelig verdi da de inngås til "normale" betingelser.

Virkelig verdi på langsiktig gjeld er beregnet ved bruk av noterte markedspriser eller ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittrisiko. Virkelig verdi av sertifikatlån er satt lik hovedstol.

Under følger en sammenligning av balanseførte verdier og virkelig verdi for selskapet og konsernets rentebærende gjeld.

	30. SEPTEMBER 2017		30. SEPTEMBER 2016	
	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI
Rentebærende gjeld				
Statslån	2 749,5	2 815,4	3 193,9	3 273,3
Obligasjonslån	13 478,8	14 011,7	8 605,6	9 397,1
Banklån	6 412,4	7 066,8	6 981,8	7 893,4
Sertifikatlån	-	-	900,0	900,0

DERIVATER

	30. SEPTEMBER		AR
	2017	2016	2016
Eiendeler			
Renteswapper	726,7	482,5	504,0
Valutaterminkontrakter	-	5,8	1,0
Energikontrakter	4,0	-	-
Sum	730,7	488,3	505,0
Gjeld			
Renteswapper	28,7	63,4	52,0
Valutaterminkontrakter	1,1	-	0,8
Energikontrakter	-	9,8	0,7
Sum	29,8	73,2	53,5

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

- Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1)
- Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen (nivå 2)
- Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger (nivå 3))

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. september 2017:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	4,0	-	-	4,0
Derivater benyttet til sikring	-	726,7	-	726,7
Sum eiendeler	4,0	726,7	-	730,7
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	-	1 396,8	-	1 396,8
Derivater benyttet til sikring	-	28,7	-	28,7
Sum forpliktelser	-	1 425,5	-	1 425,5

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 30. september 2016:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	-	5,8	-	5,8
Derivater benyttet til sikring	-	482,5	-	482,5
Sum eiendeler	-	488,3	-	488,3
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	9,8	1 414,6	-	1 424,4
Derivater benyttet til sikring	-	61,4	-	61,4
Sum forpliktelser	9,8	1 476,0	-	1 485,8

NOTE 12 Utbytte

Utbytte relatert til årsregnskapet for 2016 på MNOK 550,0 er utbetalt i juni 2017.

NOTE 13 Nye standarder

Konsernet arbeider med en vurdering av hvilke konsekvenser implementering av IFRS 9, 15 og 16 vil få. Foreløpig vurdering tilsier at IFRS 9 og 15 ikke vil få vesentlige konsekvenser for konsernet. IFRS 16 vil medføre en økning av balansen men tallmessige konsekvenser vil ikke foreligge før avleggelsen av årsregnskapet.

AVINOR AS
Org.nr. 985 198 292
Dronning Eufemias gate 6
0191 Oslo

Postboks 150
2061 Gardermoen

avinor.no